

NOTAT Samtale med patienter om deres sexliv

DSR Analyse har i oktober 2019 gennemført en elektronisk spørgeskemaundersøgelse blandt Dansk Sygeplejeråds medlemmer. I alt 3.935 medlemmer blev inviteret til undersøgelsen, hvoraf 53 % (svarende til 2.098 medlemmer) besvarede hele – eller dele af – spørgeskemaet. Undersøgelsen handler om sygeplejerskers samtaler med patienter om deres sexliv.

Dette notat opsummerer resultaterne, hvoraf de væsentligste er følgende:

- Over halvdelen (55 pct.) af sygeplejerskerne mener, at det er svært at tale med patienter om deres sexliv
- 54 pct. af sygeplejerskerne mener, at det er deres ansvar at tale med patienterne om deres sexliv
- 32 pct. af sygeplejerskerne føler sig ikke godt tilpas ved at tale med patienterne om deres sexliv
- Størstedelen (30 pct.) angiver 'anden etnisk baggrund' som den faktor, der i største grad vanskeliggør samtalen med patienter om deres sexliv
- 39 pct. af sygeplejerskerne føler sig ikke rustet til at tale med patienterne om deres sexliv

Sygeplejerskers samtaler med patienter om deres sexliv

I undersøgelsen blev sygeplejerskerne bedt tage stilling til en række udsagn. Tabel 1 viser svarfordelingen på udsagn i situationer, hvor det er relevant at tale med patienter om deres sexliv. Først og fremmest blev sygeplejerskerne bedt vurdere graden af enighed i udsagnet "Det er svært at tale med patienter om deres sexliv". I alt erklærer lige over halvdelen (55 pct.) af respondenterne sig enten helt enige (20 pct.) eller delvist enige (35 pct.) i udsagnet.

I det andet udsagn skulle sygeplejerskerne tage stilling til, om det generelt er et tabu blandt sygeplejersker at tale med patienter om deres sexliv. Til dette udsagn svarede lige omkring halvdelen (51 pct.), at de er helt enige (20 pct.) i udsagnet eller delvis enige (38 pct.). Mere end hver tiende (11 pct.) ved ikke, hvorvidt det generelt er et tabu blandt sygeplejersker at tale med patienter om deres sexliv.

Herefter i det tredje udsagn blev sygeplejerskerne adspurgt, om det generelt er et tabu blandt patienter at tale med sygeplejersker om deres sexliv. Til dette svarer mere end halvdelen (54 pct.), at de er helt enige (16 pct.) eller delvist enige (38 pct.) i udsagnet. 18 pct. af sygeplejerskerne svarer, at de hverken er enige eller uenige mens næsten hver femte (17 pct.) har angivet, at de ikke ved, hvorvidt det er et tabu blandt patienter at tale med sygeplejersker om deres sexliv.

Tabel 1. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvist uenig	Helt uenig	Ved ikke
Det er svært at tale med patienter om deres sexliv	20%	35%	18%	12%	7%	9%
Det er generelt et tabu blandt sygeplejersker at tale med patienter om deres sexliv	13%	38%	18%	14%	5%	11%
Det er generelt et tabu blandt patienter at tale med sygeplejersker om deres sexliv	16%	38%	18%	10%	2%	17%

Ann: 1.502 respondenter har besvaret spørgsmålet. Procenterne summer ikke nødvendigvis til 100 % pga. afrundinger.

Kilde: DSR Analyse oktober 2019.

Sygeplejerskerne i undersøgelsen blev også bedt om at tage stilling til udsagnene, som de fremgår af tabel 2. Ift. udsagnet "Det er mit ansvar at tale med patienter om deres sexliv" er det igen lige over halvdelen (54 pct.) af respondenterne, der angiver, at de er helt enige (18 pct.) Mere end hver fjerde (26 pct.) svarer, at de hverken er enige eller uenige.

I udsagnet hvor sygeplejerskerne blev adspurgt, hvorvidt de føler sig godt tilpas ved at snakke med patienterne om deres sexliv, svarer 6 pct., at de er helt enige i udsagnet og 23 pct. svarer, at de er delvis enige i udsagnet, næsten hver tredje (29 pct.) svarer, at de hverken er enige eller uenige.

Det sidste udsagn lyder "Der er åbenhed på min arbejdsplads om at inddrage seksualitet i sygeplejen". I alt svarer 34 pct., at de er helt enige (12 pct.) eller delvis enige (22 pct.) i udsagnet. Igen er der en høj andel på 25 pct., der angiver, at de hverken er enige eller uenige, mens 16 pct. af sygeplejersker ikke ved, om der på deres arbejdsplads er åbenhed om at inddrage seksualitet i sygeplejen.

Tabel 2. Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn?

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvist uenig	Helt uenig	Ved ikke
Det er mit ansvar at tale med patienter om deres sexliv	18%	36%	26%	8%	6%	7%
Jeg føler mig godt tilpas ved at snakke med patienterne om deres sexliv	6%	23%	29%	21%	11%	10%
Der er åbenhed på min arbejdsplads om at inddrage seksualitet i sygeplejen	12%	22%	25%	14%	10%	16%

Anm: 1.502 respondenter har besvaret spørgsmålet. Procenterne summer ikke nødvendigvis til 100 % pga. afrundinger.

Kilde: DSR Analyse oktober 2019.

Sygeplejerskerne blev adspurgt, om der er faktorer, der vanskeliggør at tale med patienter om deres sexliv. Som det fremgår af tabel 3, mener flest af sygeplejerskerne (30 pct.), at 'anden etnisk baggrund' er den faktor, der i største grad vanskeliggør at tale med patienterne om deres sexliv. 27 pct. svarer, at alderen er en faktor, der vanskeliggør en samtale, 20 pct. angiver andre faktorer, mens 7 pct. angiver seksuel orientering som en faktor, der vanskeliggør en samtale. Herudover er der 26 pct. af sygeplejerskerne, der svarer, at der ikke er nogle faktorer der vanskeliggør at tale med patienterne om deres sexliv, mens 18 pct. ikke ved, hvorvidt der er faktorer der vanskeliggør samtalen.

Tabel 3. Er der faktorer, der for dig vanskeliggør at tale med patienterne om deres sexliv?

	Antal	Andel
Anden etnisk baggrund	449	30%
Alder	407	27%
Seksuel orientering	106	7%
Andet	301	20%
Intet	394	26%
Ved ikke	275	18%

Anm: 1.502 respondenter har besvaret spørgsmålet. Procenterne summer ikke nødvendigvis til 100 % pga. afrundinger.

Kilde: DSR Analyse oktober 2019.

De 20 pct. af respondenterne, der har svaret "Andet" til ovenstående spørgsmål, havde mulighed for at uddybe deres svar. Boks 1 opsummerer hovedpointerne i den forbindelse.

Boks 1. Andre faktorer, der vanskeliggør at tale med patienterne om deres sexliv

En helt overordnet faktor, som mange sygeplejersker nævner som en barriere ift. at tale med patienter om deres sexliv, er, at det er et svært emne, der er præget af tabu. Her nævnes, at det både er patienters blufærdighed og sygeplejerskernes egen blufærdighed, der er en barriere for ikke at tale med patienter om deres sexliv.

En anden gennemgående barriere for samtalen om patienters sexliv vedrører en række praktiske forhold. Heriblandt nævnes de fysiske rammer, det ikke tillader denne samtale - patienterne ligger simpelthen for tæt. Desuden nævner en del af sygeplejerskerne, at der ikke er tid til at tage denne samtale med patienterne.

En tredje barriere, som flere sygeplejersker kommer ind på, er, at de ikke føler sig fagligt klædt på til at tale med patienterne om deres sexliv.

Herudover er der også en del, der svarer, at de er på en arbejdsplads/en afdeling, hvor en samtale med patienterne om deres sexliv blot ikke er relevant eller giver mening ift. den enkeltes sygdomsforløb.

I undersøgelsen blev sygeplejerskerne bedt vurdere i hvilken grad de følte sig rustet til at tale med patienter om deres sexliv, i de situationer, hvor dette er relevant. Som tabel 4 viser er der 9 pct. af respondenterne, der i høj grad føler sig rustet til samtalen, omkring halvdelen (46 pct.) føler sig i nogen grad rustet til samtalen, omkring hver tredje (31 pct.) føler sig i mindre grad rustet til samtalen, 8 pct. føler sig slet ikke rustet til samtalen, mens 7 pct. ikke ved, hvorvidt de er rustet til at tale med patienter om deres sexliv.

Tabel 4. I hvilken grad føler du dig rustet til at tale med patienter om deres sexliv, når det er relevant?

	Antal	Andel
I høj grad	138	9%
I nogen grad	690	46%
I mindre grad	460	31%
Slet ikke	117	8%
Ved ikke	98	7%

Anm: 1502 respondenter har besvaret spørgsmålet. Procenterne summer ikke nødvendigvis til 100 % pga. afrundinger. Kilde: DSR Analyse oktober 2019.

I forlængelse af ovenstående boks, hvor det beskrives, hvilke faktorer, der vanskeliggør at tale med patienter om deres sexliv, blev sygeplejerskerne også bedt angive, hvad der er den største barriere ved at tale med patienter om deres sexliv.

Tabel 5 viser svarfordelingen på dette spørgsmål. Som det fremgår af denne tabel, er den største barriere, at sygeplejerskerne er bange for, at det overskrider patientens grænser – dette har 32 pct. af sygeplejerskerne angivet. Næstflest (18 pct.) har angivet, at den største barriere er, at de ikke har nok viden om seksualitetens betydning i forbindelse med sygdom. 13 pct. har svaret, at den største barriere er, at det er svært at føre en personlig samtale, pga. dårlige fysiske rammer. 8 pct. har svaret, at den største barriere er henholdsvis, at de ikke har tid og andre barrierer, mens 7 pct. har svaret, at det overskrider egne grænser. 15 pct. har svaret, at de ikke ved, hvad der er den største barriere ved at tale med patienter om deres sexliv.

Table 5. What are the largest barriers to talking with patients about their sex life, when it is relevant?

	Antal	Andel
Jeg er bange for, at det overskrider borgerens/patientens grænser	479	32%
Jeg har ikke nok viden om seksualitetens betydning i forbindelse med sygdom	271	18%
Svært at føre en personlig samtale, pga. dårlige fysiske rammer på min arbejdsplads	197	13%
Det overskrider mine egne grænser	103	7%
Jeg har ikke tid	115	8%
Andet	118	8%
Ved ikke	219	15%

Anm: 1.502 respondenter har besvaret spørgsmålet. Procenterne summer ikke nødvendigvis til 100 % pga. afrundinger.

Kilde: DSR Analyse oktober 2019.

De 8 pct. af sygeplejerskerne, der svarede, at der er andre barrierer end de ovenfor nævnte, havde mulighed for at uddybe deres svar. Boks 2 samler opsummerer resultatet heraf.

Boks 2. Andre barrierer end dem, der er nævnt ovenfor.

Langt de fleste skriver, at årsagen til, at de ikke snakker med patienterne om deres sexliv er fordi, at det ikke er relevant ift. deres specifikke arbejdsplads/afdeling og de sygdomsforløb, der kendetegner disse afdelinger.

Der er også en del af sygeplejerskerne, der svarer, at grunden til at de ikke snakker med patienterne om deres sexliv skyldes, at der mangler fortrolighed og tillid. Det har både betydning for, om sygeplejerskerne føler sig trygge ved at bringe emnet på banen og ligeledes om patienterne føler sig trygge ved at spørge ind til det under et sygdomsforløb.

Herudover er der en del af sygeplejerskerne, der svarer at der ikke er barrierer for at snakke med patienterne om deres sexliv.